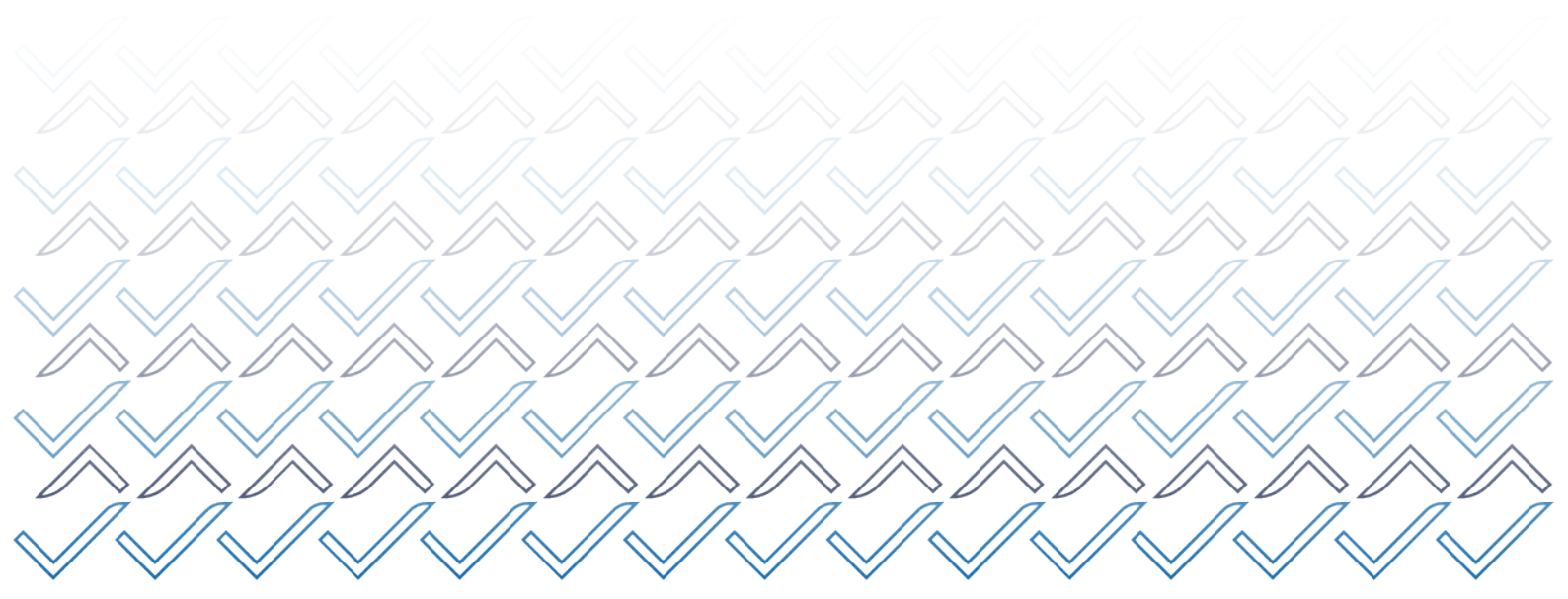

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS STIPRINIMAS

2024 m. kovo 26 d.

Nr. 4-1(RN)

Valstybės kontrolė – aukščiausiaji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Audito grupė: Emilija Jasaitienė (departamento vadovė), Augustė Purlienė (grupės vadovė), Gediminas Kibilda, Ernesta Sakalauskienė, Justyna Sabinienė, Eglė Jackevičienė (nuo 2023-04-26 iki 2023-06-23).

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui, Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui, Vidaus reikalų ministerijai, Valstybės sienos apsaugos tarnybai prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, UAB „EPSO-G“.

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
ĮŽANGA	8
AUDITO REZULTATAI	10
1. ATEITYJE RIZIKUOJAMA NEUŽTIKRINTI NEPERTRAUKIAMOS ES IŠORĖS SIENOS LIETUVOJE STEBĖSENOS STEBĖJIMO SISTEMOMIS	10
1.1. Sienos stebėjimo sistemos šalyje įdiegtos ties visa ES išorės siena	10
1.2. Nesuplanuotas 19 iš 25 sienos stebėjimo sistemų atnaujinimas iki 2030 metų	13
1.3. Sienos stebėjimo sistemų atnaujinimas vėluoja	15
RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS	
<...>	
NEĮSLAPTINTA	
3. PAŽEIDŽIAMIAUSIUOSE PASIENIO RUOŽUOSE FIZINIS BARJERAS ĮRENGTAS 3 MĖNESIAIS GREIČIAU NEI LIKUSIUOSE	17
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	21
PRIEDAI	22
1 priedas. Santrumpos ir sąvokos	22
2 priedas. Audito apimtis ir metodai	23
3 priedas. Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys	26
4 priedas. Sienos stebėjimo sistemų įdiegimo pažanga 2004-2023 m., km	27
5 priedas. Sienos stebėjimo sistemų nusidėvėjimo ir atnaujinimų terminai pagal planuojamus projektų įgyvendinimo grafikus	28
10 priedas. Fizinio barjero įrengimas	30

PAGRINDINIAI FAKTAI

NEJSLAPTINTA

1 073,36 km

visą ES išorės sieną Lietuvoje saugo Valstybės sienos apsaugos tarnyba

26 582

migrantų bandė neteisėtai patekti iš Baltarusijos Respublikos į Lietuvą 2021–2023 m.

1,9

karto, arba 86,6 mln. Eur, daugiau skirta valstybės sienos apsaugai 2023 m. lyginant su 2020 m.

100 proc.

ES išorės sienos Lietuvoje nuo 2023 m. stebima įdiegtomis sienos stebėjimo sistemomis, iki 2021 m. migrantų krizės buvo stebima 61 proc.

76 proc.

arba 19 iš 25 sienos stebėjimo sistemų atnaujinimas iki 2030 m. dar nesuplanuotas pažangos priemonės „Stiprinti ES išorės sienos ir neteisėtos migracijos kontrolės pajėgumus ir gebėjimus“ apraše.

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

<...>

NEJSLAPTINTA

3 mėn.

greičiau fizinis barjeras įrengtas pažeidžiamiausiuose ruožuose nei likusiuose dėl skubos priemonių neskelbiamų derybų su vienu tiekėju procedūras.

SANTRAUKA

NEJSLAPTINTA

Audito svarba

Vienas iš Nacionalinės saugumo strategijos uždavinių – stiprinti ES išorės sienos apsaugą. Poreikis ją stiprinti ypač padidėjo 2021 m. birželį, kai Lietuva susidūrė su neteisėtų migrantų antplūdžiu. Skubiai reaguojant į susiklosčiusią situaciją buvo imtasi veiksmų fiziniam barjerui ties siena su Baltarusijos Respublika įrengti. Didinant viešąjį saugumą 2023 m. baigti modernių ES išorės sienos stebėjimo sistemų diegimo darbai, pradėti 2004 m. Siekiant užtikrinti efektyvų ir saugų Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų funkcijų atlikimą, pareigūnai aprūpinami priemonėmis pagal nustatytus standartus. Tarnybos pareigūnų aprūpinimo priemonėmis klausimas ypač svarbus tapo dėl karo Ukrainoje pasikeitus saugumo situacijai šalyje, nes nepaprastosios padėties ir mobilizacijos metu Valstybės sienos apsaugos tarnyba turi vykdyti papildomas funkcijas, o karo padėties metu – įsijungti į ginkluotąsias pajėgas.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar visa ES išorės siena Lietuvoje stebima taikant modernias sienos stebėjimo technologijas, ar Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai aprūpinami priemonėmis pagal nustatytus standartus, ar pasirinktos procedūros įrengiant fizinį barjerą padėjo jį greičiau įrengti.

Audituojami subjektai:

- ✓ Vidaus reikalų ministerija, nes formuoja valstybės politiką viešojo saugumo srityje, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą.
- ✓ Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, nes įgyvendina valstybės politiką valstybės sienos apsaugos ir jos kirtimo kontrolės srityse, o karo metu priklauso ginkluotosioms pajėgoms ir gina valstybę.
- ✓ UAB „EPSO-G“, nes vykdė fizinio barjero įrengimo projektą.

Audituojamas laikotarpis – 2017–2023 m., vertinant stebėjimo sistemų įdiegimą, ir 2022–2023 m., vertinant pareigūnų aprūpinimą priemonėmis. Fizinio barjero įrengimo vertinamas laikotarpis – 2021–2022 m.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus siekiant gauti pakankamą užtikrinimą. Audito apimtys ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito ir vertinimo apimtys ir metodai“ (23 psl.).

Pagrindiniai audito rezultatai

Visa Lietuvoje esanti ES išorės siena stebima taikant modernias sienos stebėjimo technologijas, tačiau vėluojantis ir nesuplanuotas 19 iš 25 stebėjimo sistemų atnaujinimas

ateityje kelia riziką dėl tinkamos ir nepertraukiamos ES išorės sienos stebėsenos taikant stebėjimo sistemas.

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

NEJSLAPTINTA

Siekiant suvaldyti neteisėtų migrantų antplūdį, pažeidžiamiausiuose pasienio ruožuose įrengtas fizinis barjeras 3 mėnesiais greičiau nei likusiuose, pritaikius neskelbiamų derybų su vienu tiekėju procedūras.

1. Ateityje rizikuojama neužtikrinti nepertraukiamos ES išorės sienos Lietuvoje stebėsenos stebėjimo sistemomis

Sienos stebėjimo sistemos Lietuvoje įdiegtos ties visa ES išorės siena, bet nustatėme atvejų (12,4 km iš patikrinto 181 km), kai dėl gamtinių-geografinių sąlygų vaizdo kameros įrengtos toliau (100–800 m) nuo sienos linijos. Šiais atvejais sienos stebėsenai užtikrinti naudojamos papildomos priemonės. Nors vaizdo kameros įrengtos toliau nuo sienos linijos, nepertraukiamas ES išorės sienos stebėjimas užtikrinamas pasienio ruože, kuriame galioja pasienio teisinis režimas (1.1 poskyris, 10 psl.).

Siekiant užtikrinti tinkamą sienos stebėjimo sistemų funkcionavimą, jos turi būti atnaujinamos kas 5–7 metus. Iki 2030 m. turėtų būti atnaujintos visos 25 stebėjimo sistemos, tačiau pažangos priemonės „Stiprinti ES išorės sienos ir neteisėtos migracijos kontrolės pajėgumus ir gebėjimus“ apraše suplanuota atnaujinti šešias, kurioms numatyta ES parama. Stebėjimo sistemų atnaujinimas vėluoja – iki 2025 m. turėtų būti atnaujinta 10 iš 25. Keturioms iš jų finansavimo dar neskirta, nors 2023 m. rudenį turėjo būti pradėtos viešųjų pirkimų procedūros dviejų iš jų atnaujinimui, o dar dviejų turėtų prasidėti iki 2024 m. balandžio. Laiku neatnaujinus stebėjimo sistemų, rizikuojama prarasti dalį jų funkcionalumo ir neužtikrinti stebėjimo jomis 24/7 režimu. Rizikai suvaldyti gali tekti papildomai panaudoti kitas priemones ir išteklius (1.2 poskyris, 13 psl. ir 1.3 poskyris, 15 psl.).

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

NEJSLAPTINTA

3. Pažeidžiamiausiuose pasienio ruožuose fizinis barjeras įrengtas 3 mėnesiais greičiau nei likusiuose

Fizinio barjero įrengimo projekto pirmas etapas dėl skubos pritaikius neskelbiamų derybų su vienu tiekėju procedūras atliktas 3 mėnesiais greičiau nei antras etapas. Už darbus pirmame etape sumokėta 3,4 mln. Eur be PVM daugiau, lyginant su kaina, kuri būtų sumokėta pritaikius antrojo etapo vidutinius analogiškų darbų įkainius. Tai galėjo lemti ne tik ypatingos skubos pirmo etapo darbai, kuriems atlikti reikėjo organizuoti medžiagų įsigijimą ir darbų vykdymą per trumpą laiką, bet ir sudėtingesnės pasienio ruožų gamtinės, reljefo sąlygos ir privažiavimo galimybės, bandomieji pirmo etapo darbai, kuriems rangovas turėjo parinkti darbų technologiją ir ją tobulinti darbų vykdymo eigoje (3 skyrius, 17 psl.).

Rekomendacijos

Vidaus reikalų ministerijai

1. Siekiant sudaryti prielaidas ES išorės sienos Lietuvoje stebėjimui 24/7 režimu užtikrinti, rekomenduojame suplanuoti visus veiksmus ir reikiamą finansavimą Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programos rezultato rodikliui „ES išorės sienos (Lietuvos Respublikos dalies), stebimos taikant modernias sienos stebėjimo technologijas, dalis, 100 proc.“ išlaikyti iki 2030 m. (1-asis pagrindinis audito rezultatas).

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

NEJSLAPTINTA

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai, laukiamas audito poveikis ir pokyčių vertinimo rodikliai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (21 psl.). Aktualią informaciją apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius yra skelbiama atviruose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/AtviriDuomenys>.

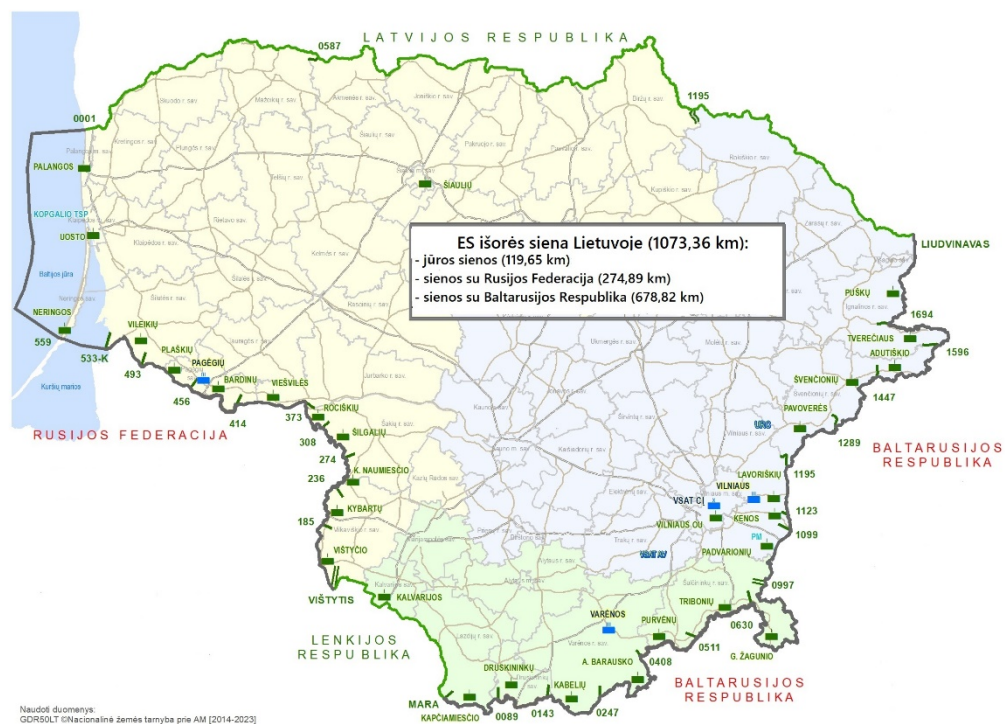
ĮŽANGA

NEJSLAPTINTA

Vienas viešojo saugumo politikos prioritetų – patikima, Europos Sąjungos reikalavimus atitinkanti valstybės sienos kontrolė ir apsauga, ypatingą dėmesį skiriant Europos Sąjungos išorinės sienos kontrolei ir apsaugai¹. Vidaus reikalų ministerija vadovauja viešojo saugumo užtikrinimo valstybės politikos įgyvendinimui ir jį kontroliuoja, Valstybės sienos apsaugos tarnyba įgyvendina valstybės sienos apsaugą ir jos kirtimo kontrolę, o karo padėties ar ginkluotos gynybos nuo agresijos (karo) metu priklauso ginkluotosioms pajėgoms ginant valstybę².

Bendra Lietuvos valstybės siena yra 1 765,83 km ilgio, ES išorės siena sudaro 1 073,36 km: 678,82 km – su Baltarusijos Respublika, 274,89 km – su Rusijos Federacija ir 119,65 km – jūros siena. ES išorės sieną saugo Valstybės sienos apsaugos tarnybos struktūriniai padaliniai – 4 pasienio rinktinės ir 25 pasienio užkardos (1 pav.).

1 pav. Lietuvos valstybės siena ir ją saugantys Valstybės sienos apsaugos tarnybos struktūriniai padaliniai 2023 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Valstybės sienos apsaugos tarnybos duomenis

¹ Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas, 4 sk.

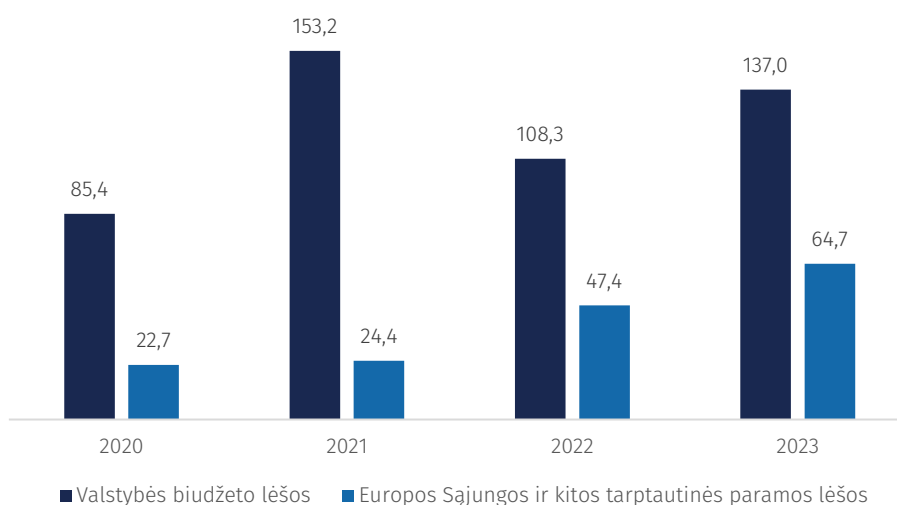
² Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas, 19 sk.

Didžiausias leistinas pareigūnų pareigybių skaičius Valstybės sienos apsaugos tarnybai – 3 356³. Tarnyboje patvirtintas pareigūnų pareigybių skaičius 2023-01-01 – 3 268⁴, 2024-01-01 – 3 260⁵, dirbo 2023-01-01 – 2 963, 2024-01-01 – 2 925 pareigūnai.

Siekiant įgyvendinti Nacionalinio pažangos plano strateginio tikslo „Stiprinti nacionalinį saugumą“ uždavinį „Padidinti ES išorės sienos kontrolės veiksmingumą ir sustiprinti neteisėtos migracijos prevenciją ir kontrolę“ reikia ES išorės sieną Lietuvoje apsaugoti taikant modernias sienos stebėjimo technologijas ir naudoti fizinį barjerą, o siekiant įgyvendinti pažangos uždavinį „Didinti viešojo saugumo institucijų veiklos efektyvumą ir veiksmingumą“ būtina viešojo saugumo institucijų pareigūnus aprūpinti priemonėmis, būtinomis jų funkcijoms atlikti ir jų saugumui užtikrinti kasdienėje veikloje, išskirtinį dėmesį sutelkiant į priemones, skirtas veikti nepaprastosios padėties, mobilizacijos ir karo padėties metu⁶.

Valstybės sienos apsaugos tarnybos vaidmuo tapo itin svarbus 2021 m. susidūrus su padidėjusiu migrantų srautu, dėl karo Ukrainoje 2022 m. pasikeitus saugumo situacijai šalyje. Reaguojant į vykstančius pokyčius ir siekiant atremti kylančias grėsmes, buvo imtasi skubių veiksmų: 2023 m. baigtos diegti stebėjimo sistemos ties visa ES išorės siena, 2021–2022 m. įrengtas fizinis barjeras ties siena su Baltarusijos Respublika, 2022 m. pakeisti pareigūnų aprūpinimo standartai, siekiant juos aprūpinti NATO standartus atitinkančia ginkluote, amunicija ir ekipuote. Valstybės sienos apsaugos finansavimas 2023 m. padidėjo 1,9 karto lyginant su 2020 m. (2 pav.).

2 pav. Lėšos valstybės sienos apsaugai 2020–2023 m. (mln. Eur)

2020–2022 m. – panaudotos lėšos, 2023 m. – suplanuotos lėšos.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Valstybės sienos apsaugos tarnybos duomenis

³ Vidaus reikalų ministro 2015-11-30 įsakymu Nr. 1V-961 patvirtintas Didžiausio leistino vidaus tarnybos sistemos pareigūnų pareigybių skaičiaus vidaus reikalų ministro valdymo srities statutinėse įstaigose sąrašas.

⁴ Valstybės sienos apsaugos tarnybos vado 2022-12-30 įsakymas Nr. 4-434 „Dėl Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigybių sąrašų patvirtinimo“.

⁵ Valstybės sienos apsaugos tarnybos vado 2024-01-26 įsakymas Nr. 4-36 „Dėl Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigybių sąrašų patvirtinimo“.

⁶ Seimo 2023-06-22 nutarimu Nr. XIV-2088 patvirtinta Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programa, 28.1, 30.1.1 ir 30.2.5 p.

AUDITO REZULTATAI

NEJSLAPTINTA

1. ATEITYJE RIZIKUOJAMA NEUŽTIKRINTI NEPERTRAUKIAMOS ES IŠORĖS SIENOS LIETUVOJE STEBĖSENOS STEBĖJIMO SISTEMOMIS

1. Vienas iš ES išorės sienos apsaugos ir migracijos procesų valdymo užtikrinimo uždavinių, nurodytų Nacionalinėje saugumo strategijoje – prioriteto tvarka įgyvendinti visos Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos modernizavimą, ypatingą dėmesį skiriant pažangių techninių sienos stebėjimo priemonių diegimui⁷. Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programoje nustatytas pažangos priemonės „Stiprinti ES išorės sienos ir neteisėtos migracijos kontrolės pajėgumus ir gebėjimus“ rezultato rodiklis „ES išorės sienos (Lietuvos Respublikos dalies), stebimos taikant modernias sienos stebėjimo technologijas, dalis, proc.“ ir jo siektina reikšmė 2030 m. – 100 proc.⁸ Siekiant šio rodiklio, sienos stebėjimo sistemos turi būti ne tik įdiegtos, bet ir reguliariai (kas 5–7 metus) atnaujinamos⁹.
2. Vertinome, ar visa ES išorės siena Lietuvoje stebima taikant modernias sienos stebėjimo technologijas.

1.1. Sienos stebėjimo sistemos šalyje įdiegtos ties visa ES išorės siena

3. Laikėmės nuostatos, kad sienos stebėjimo sistemos turi būti įdiegtos ties visa ES išorės siena (Lietuvos Respublikos dalies), nes Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programoje nurodyta, kad visos sistemos baigtos diegti 2023 m. pradžioje¹⁰.
4. Nuo 2023 m. balandžio mėn. sienos stebėjimo sistemos buvo įdiegtos prie visos ES išorės sienos (Lietuvos sienos su Rusijos Federacija, Baltarusijos Respublika ir jūroje). Šių sistemų diegimo procesą, pradėtą 2004 m., paspartino 2021 m. migrantų krizė. Iki šios krizės stebėjimo sistemos Lietuvoje buvo naudojamos stebėti 61 proc. visos ES išorės sienos, sienos su Baltarusijos Respublika – 38,6 proc. (4 priedas, 27 psl.).
5. Stebėjimo sistemos įdiegtos ties visa ES išorės siena, bet nustatėme atvejų (12,4 km iš patikrinto 181 km), kai vaizdo kameros įrengtos toliau nuo valstybės sienos linijos ir dėl to ne visur užtikrinamas valstybės sienos linijos stebėjimas vaizdo kameromis. Jos įrengtos toliau nuo valstybės sienos linijos dėl gamtinių-geografinių sąlygų (pelkėtose vietose, upių vingiai, galimi potvyniai, ledonešiai ar kt.) ir patrulio tako vietose. Patikrinę 181 km valstybės sienos linijos, nustatėme skirtingo pobūdžio situacijas:
 - ✓ Vaizdo kameros nestebi apie 8,4 km, arba 4,6 proc. patikrintos valstybės sienos linijos, tačiau jos stebėsena užtikrinama kitomis priemonėmis: požeminiu optiniu

⁷ Seimo 2002-05-28 nutarimu Nr. IX-907 patvirtinta Nacionalinė saugumo strategija, 39.1 p.

⁸ Seimo 2023-06-22 nutarimu Nr. XIV-2088 patvirtinta Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programa, priedo II sk.

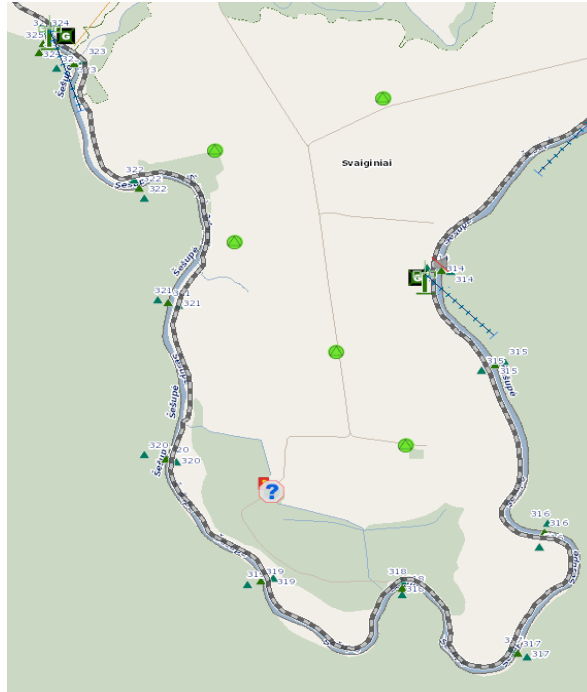
⁹ Ten pat, 14.2 p., priedo II sk. 3 pastaba.

¹⁰ Ten pat, 14.2 p.

detekciniu kabeliu, einančiu pagal valstybės sienos liniją, požeminiais davikliais ar radijo ryšiu, esančiais stebimoje teritorijoje.

Rociškių pasienio užkardoje vaizdo kameromis nestebimos valstybės sienos linijos pavyzdys

Vaizdo kameromis nestebima valstybės sienos linija nuo VSŽ 316 iki VSŽ 320 (apie 3,42 km). Vaizdo kamerų stebėjimo riba yra apie 600 m iki valstybės sienos linijos.

VSAT atstovų paaiškinimu, sienos stebėjimo sistema suprojektuota atsižvelgiant į vietovės ypatumus, t. y. ši vietovė nuolat užliejama ir įrengti vaizdo kameras arba bokštus arčiau valstybės sienos nebuvo galimybės. Teritorija kontroliuojama naudojant požeminį optinį detekcinį kabelį, kuris įrengtas prie pat valstybės sienos, požeminius daviklius esančius kilpos teritorijoje, be to, 2 bokštų kameros automatiškai atsivoka suveikus detekcijai ir informacija perduodama operatoriams.

A. Barausko pasienio užkardoje vaizdo kameromis nestebimos valstybės sienos linijos pavyzdys

Vaizdo kameromis nestebima valstybės sienos linija nuo VSŽ 249 iki VSŽ 255–256 vidurio (apie 5 km). Stacionarios stebėjimo kameros įrengtos apie 120–800 m nuo valstybės sienos linijos.

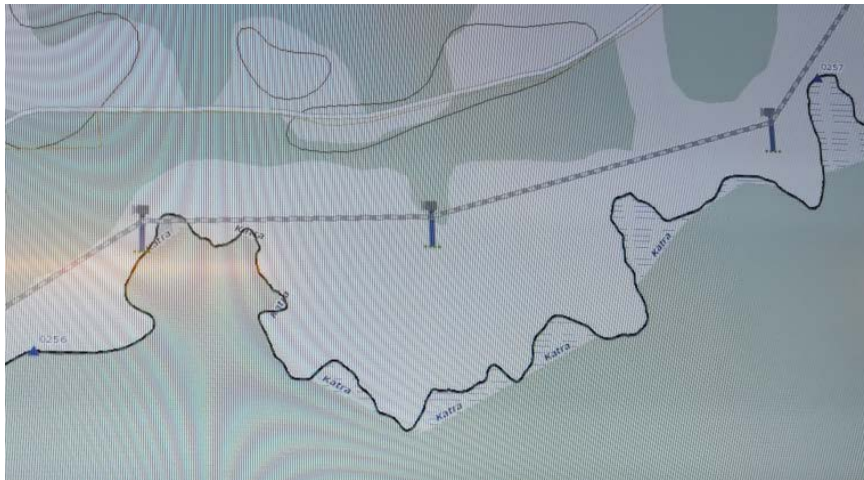

Šis ruožas sutampa su Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato teritorija. VSAT atstovų teigimu, teisiškai sudėtinga saugomoje teritorijoje įrengti stebėjimo sistemas. Jos įdiegtos ties susiformavusiu miško keliuku. Sienos stebėjimui užtikrinti įrengta nauja papildoma priemonė – radijo ryšys. Šiuo metu vyksta radijo ryšio bandymai.

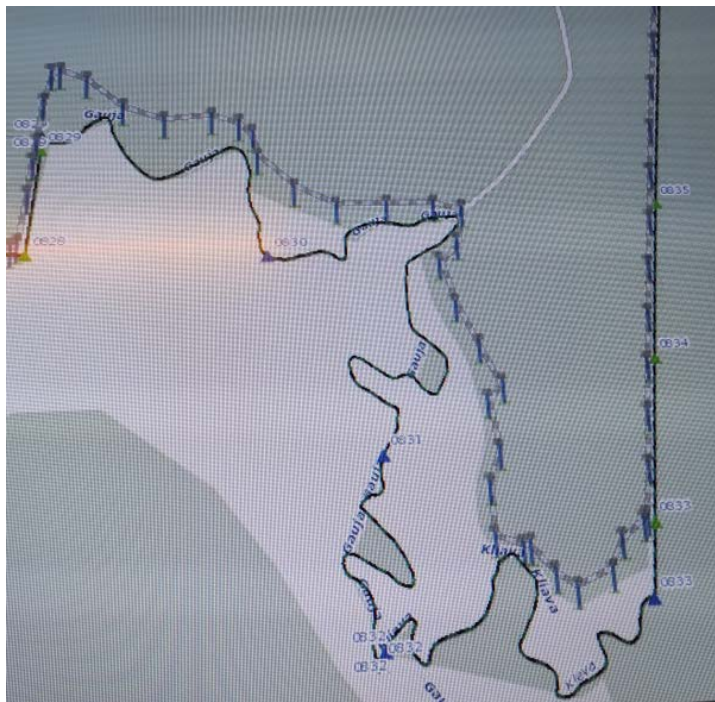
- ✓ Yra rizika, kad vaizdo kameros nestebi apie 4 km, arba 2,2 proc. patikrintos valstybės sienos linijos, nes dėl sudėtingų gamtinių sąlygų (pelkėtos vietos), įrengtos apie 100–200 m nuo jos.

Pavyzdžiai atkarpų, kai vaizdo kameros įrengtos apie 100–200 m nuo valstybės sienos linijos

- Apie 1 km valstybės sienos linijos A. Barausko pasienio užkardos ruože nuo VSŽ 256 iki VSŽ 257.

- Apie 1 km valstybės sienos linijos G. Žagunio pasienio užkardos ruože nuo VSŽ 830 iki VSŽ 831.

6. VSAT atstovų paaiškinimu, nematomų zonų stebėjimui pasienio užkardos vadas, atsakingas už tarnybos organizavimą ir planavimą konkrečios pasienio užkardos veikimo teritorijoje, papildomai naudoja kitas priemones: kameras-daviklius, žiūronus, naktinio matymo prietaisus, termovizorius, bepiločius, portatyvinius antžeminius radarus, transporto priemones, aprūpintas šiluminio matymo įranga, pasitelkiamos aviacijos pajėgos, panaudojami esami nutiesti detekciniai kabeliai, nustatantys objektus, judančius prie arba nuo valstybės sienos, keičiami pasienio sargybų patruliavimo maršrutai.
7. Nors vaizdo stebėjimo kameros ne visur stebi pačią valstybės sienos liniją, nepertraukiamas valstybės sienos ties visa ES išorės siena stebėjimas vaizdo kameromis užtikrinamas pasienio

ruože, kuriame galioja pasienio teisinis režimas¹¹. Nuo valstybės sienos į teritorijos gilumą atitrauktos vaizdo stebėjimo kameros leidžia fiksuoti visus asmenis, kurie kirtę valstybės sieną galimai bandytų pasišalinti į Lietuvos Respublikos teritorijos gilumą, ir laiku užtikrinti atitinkamas reagavimo sulaikant asmenis galimybes.

1.2. Nesuplanuotas 19 iš 25 sienos stebėjimo sistemų atnaujinimas iki 2030 metų

8. Siekis užtikrinti visos ES išorės sienos Lietuvoje stebėseną moderniomis sienos stebėjimo technologijomis (atnaujinamomis kas 5–7 metus) nustatytas Viešojo saugumo stiprinimo plėtros programos pažangos priemonėje¹². Pagal Strateginio valdymo metodiką¹³ plėtros programos pažangos priemonės aprašas ir jos pagrindimas rengiami visoms pažangos priemonės veikloms (visos apimties). Laikėmės nuostatos, kad stebėjimo sistemų atnaujinimas turėtų būti strateginio planavimo dokumentuose suplanuotas ne rečiau kaip kas 7 metus. Kadangi paskutinės sienos stebėjimo sistemos įdiegtos 2023 metais, pažangos priemonės apraše turėtų būti suplanuotas visų sienos stebėjimo sistemų 25 pasienio užkardose atnaujinimas iki 2030 metų.
9. Pažangos priemonės Nr. 07-018-10-06-01 „Stiprinti ES išorės sienos ir neteisėtos migracijos kontrolės pajėgumus ir gebėjimus“ apraše¹⁴ ir jos pagrindime¹⁵ suplanuotas 6 iš 25 sienos stebėjimo sistemų atnaujinimas (1 lentelė).

1 lentelė. Pažangos priemonės Nr. 07-018-10-06-01 apraše ir jos pagrindime suplanuotas sienos stebėjimo sistemų atnaujinimas

Rezultato rodiklis	Veikla, poveiklė	Pasienio užkardos, kuriose planuojama atnaujinti stebėjimo sistemas	Skiriamas finansavimas pagal SWP 2021–2027 m. programos veiksmų įgyvendinimo planą, mln. Eur
ES išorės sienos (Lietuvos Respublikos dalies), stebimos taikant modernias sienos stebėjimo technologijas, dalis, proc. <i>Nustatytas Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programoje</i>	1 veikla „Integruotas Europos sienų valdymas“ 1.1 poveiklė „Investicijos į tolesnį EUROSUR nacionalinių komponentų plėtojimą“	Bardinių, Druskininkų, Purvėnų, Tribonių 124,89 km pasienio ruožas	16,1 (iš jų 4,0 BF lėšos)
Rekomendacijų, pateiktų atlikus Šengeno vertinimus ir pažeidžiamumo vertinimus sienų valdymo srityje, į kurias buvo atsižvelgta, dalis, proc. <i>Nustatytas SVVP programoje</i>	3 veikla „Specialioji tranzito schema“ 3.2 poveiklė „Asmenų, vykstančių STD arba STGD pagrindu kontrolės užtikrinimo ir plėtojimo“	Kenos, Kybartų 47,21 km pasienio ruožas	2,0*

¹¹ Valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymas, 11 str. 3 d.

¹² Seimo 2023-06-22 nutarimu Nr. XIV-2088 patvirtinta Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programa, priedo II sk., lentelės 1 p.

¹³ Vyriausybės 2021-04-28 nutarimu Nr. 292 patvirtinta Strateginio valdymo metodika, 90 p.

¹⁴ Vidaus reikalų ministro 2022-06-14 įsakymu Nr. 1V-431 patvirtintas Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programos pažangos priemonės Nr. 07-018-10-06-01 „Stiprinti ES išorės sienos ir neteisėtos migracijos kontrolės pajėgumus ir gebėjimus“ aprašas (2023-08-25 įsakymo Nr. 1V-575 redakcija).

¹⁵ Pažangos priemonės pagrindimo aprašas, prieiga per internetą: [https://vrm.lrv.lt/lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai-2/pletros-programos/viesojo-saugumo-stiprinimo-ir-pletros-programa/\(žiūrėta 2024-01-09\)](https://vrm.lrv.lt/lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai-2/pletros-programos/viesojo-saugumo-stiprinimo-ir-pletros-programa/(žiūrėta%2024-01-09)).

Rezultato rodiklis	Veikla, poveiklė	Pasienio užkardos, kuriose planuojama atnaujinti stebėjimo sistemas	Skiriamas finansavimas pagal SWP 2021–2027 m. programos veiksmų įgyvendinimo planą, mln. Eur
--------------------	------------------	---	--

* Finansavimas nepakankamas, nes 1 stebėjimo sistemai atnaujinti vidutiniškai reikia 4,0 mln. Eur, remiantis paskutiniu projekto įgyvendinimo planu, pateiktu VŠĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai 2023-11-09.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programos pažangos priemonės Nr. 07-018-10-06-01 „Stiprinti ES išorės sienos ir neteisėtos migracijos kontrolės pajėgumus ir gebėjimus“ aprašą, jos pagrindimą ir SWP 2021–2027 m. programos veiksmų įgyvendinimo planą

10. Pažangos priemonės aprašas parengtas orientuojantis ne į Viešojo saugumo ir plėtros programoje nustatyto rezultato rodiklio „ES išorės sienos (Lietuvos Respublikos dalies), stebimos taikant modernias sienos stebėjimo technologijas, dalis“ (100 proc. 2030 m.) pasiekimą, o į SWP 2021–2027 m. programos¹⁶ rodiklių pasiekimą.
 - ✓ Kenos ir Kybartų pasienio užkardų stebėjimo sistemų atnaujinimas suplanuotas siekiant ne rezultato rodiklio „ES išorės sienos (Lietuvos Respublikos dalies), stebimos taikant modernias sienos stebėjimo technologijas, dalis, proc.“, nustatyto Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programoje, o rezultato rodiklio „Rekomendacijų, pateiktų atlikus Šengeno vertinimus ir pažeidžiamumo vertinimus sienų valdymo srityje, į kurias buvo atsižvelgta, dalis, proc.“, nustatyto SWP 2021–2027 m. programoje.
 - ✓ Pažangos priemonės pagrindime nurodyta, kad įgyvendinant poveiklę „Investicijos į tolesnį EUROSUR nacionalinių komponentų plėtojimą“ planuojama atnaujinti 4 stebėjimo sistemas, bet pažangos priemonės apraše prie šios poveiklės nustatytas siektinas produkto rodiklis „IT funkcionalumų, kurie buvo sukurti / eksploatuojami / modernizuoti, skaičius“, apimantis 9 stebėjimo sistemų atnaujinimą, nes taip numatyta SWP 2021–2027 m. programoje. 2020 m. rengiant SWP programą buvo planuota iki 2029 m. atnaujinti 9 stebėjimo sistemas, bet pradėjus įgyvendinti SWP programą ir 2023 m. atlikus rinkos tyrimą paaiškėjo, kad už suplanuotas SWP ir bendrojo finansavimo lėšas pavyks atnaujinti tik 4 stebėjimo sistemas. Patikslinta SWP 2021–2027 m. programa išsiųsta EK 2023-09-26, tačiau EK jos dar nepatvirtino.
11. Pažangos priemonės Nr. 07-018-10-06-01 aprašas patvirtintas ne visos apimties, t. y. nesuplanuotos visos veiklos ir (arba) poveiklės rezultato rodiklio „ES išorės sienos (Lietuvos Respublikos dalies), stebimos taikant modernias sienos stebėjimo technologijas, dalis, proc.“ 100 proc. reikšmei pasiekti. Strateginio valdymo metodika sudaro galimybę išimtiniais atvejais tvirtinti pažangos priemonės aprašą ir rengti jos pagrindimą ne visoms pažangos priemonės veikloms (ne visos apimties), tačiau tokia išimtis turi būti pagrįsta pažangos priemonės pagrindime. Nesilaikant šios metodikos¹⁷ pažangos priemonės Nr. 07-018-10-06-01 aprašo pagrindime nebuvo paaiškinta, kodėl jis parengtas ne visos apimties¹⁸
12. VRM atstovų teigimu, pažangos priemonės aprašas buvo rengiamas ir tvirtinamas ne visos apimties, o apsiribojant tik veiklomis, kurioms jau buvo numatytas finansavimas iš 2021–2027 m. SWP lėšų, dėl ribotų laiko ir žmogiškųjų išteklių (priemonės pagrindimo aprašo ir ypač skaičiuoklės rengimas reikalauja daug darbo laiko ir specifinių žinių, tuo tarpu tiek VRM, tiek

¹⁶ EK 2022-10-10 įgyvendinimo sprendimas Nr. C(2022) 7199 final, kuriuo patvirtinama 2021–2027 m. Lietuvos sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės programa.

¹⁷ Vyriausybės 2021-04-28 nutarimu Nr. 292 patvirtinta Strateginio valdymo metodika, 90 p.

¹⁸ Prieiga per internetą: <https://vrm.lrv.lt/lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai-2/pletros-programos/viesojo-saugumo-stiprinimo-ir-pletros-programa> (žiūrėta 2023-09-06).

VSAT susiduria su žmogiškųjų išteklių trūkumu ir dideliu kitų darbų krūviu). Buvo siekiama kuo greičiau parengti ir patvirtinti dokumentus, reikalingus pradėti gauti ES paramos lėšas.

- Suplanavus visas veiklas ir (arba) poveikles rezultato rodikliui „ES išorės sienos (Lietuvos Respublikos dalies), stebimos taikant modernias sienos stebėjimo technologijas, dalis, proc.“ (100 proc. reikšmei 2030 m.) pasiekti, būtų užtikrintas vienas iš strateginio valdymo sistemos principų – darnumas ir integralumas¹⁹, t. y. viešojo valdymo sprendimai ir planavimo dokumentai tarpusavyje būtų susieti aiškiais loginiais ryšiais, o jų visuma sudarytų sąlygas pasiekti ilgalaikę ir darnią valstybės pažangą, užtikrinti veiksmingą valdžios sektoriaus finansų planavimą ir naudojimą.

1.3. Sienos stebėjimo sistemų atnaujinimas vėluoja

- Sienos stebėjimo sistemos šalyje įdiegtos ties visa ES išorės siena ir 2023 m. jos visos buvo įrengtos arba atnaujintos ne seniau, nei prieš 7 metus, tačiau 2024 m. balandžio mėn. Bardinų pasienio užkardoje bus naudojama pirmoji ilgiau nei 7 metus neatnaujinta stebėjimo sistema. 2024 m. jau bus 7, o 2025 m. – dar 3 neatnaujintos stebėjimo sistemos, kurios buvo įdiegtos arba paskutinį kartą atnaujintos seniausiai, t. y. 2017–2018 m. (5 priedas, 28 psl.).
- Įgyvendinant SVVP 2021–2027 m. programos veiksmą „Investicijos į tolesnį EUROSUR nacionalinių komponentų plėtojimą“ 2023 m. planuota pradėti atnaujinti 8 sienos stebėjimo sistemas, tačiau pradėjus viešuosius pirkimus ir atlikus rinkos konsultaciją paaiškėjo, kad už suplanuotas SVVP 2021–2027 m. programos lėšas (16,1 mln. Eur) pavyks atnaujinti ne 8, o 4 stebėjimo sistemas. Dėl to procesas užsitęsė, teko nutraukti viešąjį pirkimą, tikslinti SVVP 2021–2027 m. programos veiksmų įgyvendinimo planą, rengti naują projekto įgyvendinimo planą. Šiuo metu laukiama projekto finansavimo ir administravimo sutarties pasirašymo, ruošiamasi viešojo pirkimo procedūroms. Likusių keturių ir dar dviejų 2017–2018 m. įdiegtų stebėjimo sistemų atnaujinimui pradėta ieškoti finansavimo, parengta paraiška kreipiantis į EK dėl papildomo finansavimo skyrimo įgyvendinant SVVP programos veiksmą „Elektroninės sienų stebėjimo sistemos atnaujinimas (II etapas)“²⁰. Spalio pabaigoje EK priėmė sprendimą skirti finansavimą dviejų stebėjimo sistemų atnaujinimui, o likusių keturių atnaujinimas įtrauktas į rezervinį sąrašą²¹. Šiuo metu iš viso užtikrintas finansavimas šešių sistemų atnaujinimui (įdiegtų arba atnaujintų seniausiai – 2017–2018 m.) (2 lentelė).

2 lentelė. 2017–2018 m. įdiegtų arba atnaujintų stebėjimo sistemų planuojamas atnaujinimas

Pasienio užkardos, kuriose stebėjimo sistemos įdiegtos arba atnaujintos seniausiai	Įgyvendinant SVVP 2021–2027 m. programos veiksmą „Investicijos į tolesnį EUROSUR nacionalinių komponentų plėtojimą“		Įgyvendinant SVVP 2021–2027 m. programos veiksmą „Elektroninės sienų stebėjimo sistemos atnaujinimas (II etapas)“	
	Planuota atnaujinti stebėjimo sistemas pagal pirminį planą	Planuojama atnaujinti stebėjimo sistemas pagal patikslintą planą	Pateikta paraiška EK finansavimui gauti	EK priimtas sprendimas
2017 m. įdiegtos arba atnaujintos stebėjimo sistemos				
Bardinų	✓	✓		
Rociškių	✓		✓	Įtraukta į rezervą
Druskininkų	✓	✓		

¹⁹ Strateginio valdymo įstatymas, 4 str. 1 p.

²⁰ VRM 2023-09-07 pateikta EK paraiška Nr. BMVI/2023/SA/1.1.4/05 „Elektroninės sienų stebėjimo sistemos atnaujinimas (II etapas)“.

²¹ EK Migracijos ir vidaus reikalų generalinio direktorato 2023-10-25 raštas Ref. Ares(2023)7261217.

Pasienio užkardos, kuriose stebėjimo sistemos įdiegtos arba atnaujintos seniausiai	Įgyvendinant SVVP 2021–2027 m. programos veiksmą „Investicijos į tolesnį EUROSUR nacionalinių komponentų plėtojimą“		Įgyvendinant SVVP 2021–2027 m. programos veiksmą „Elektroninės sienų stebėjimo sistemos atnaujinimas (II etapas)“	
	Planuota atnaujinti stebėjimo sistemas pagal pirminį planą	Planuojama atnaujinti stebėjimo sistemas pagal patikslintą planą	Pateikta paraiška EK finansavimui gauti	EK priimtas sprendimas
Purvėnų	✓	✓		
Tribonių	✓	✓		
Pavoverės	✓		✓	Skirtas finansavimas
Švenčionių			✓	Skirtas finansavimas
2018 m. įdiegtos arba atnaujintos stebėjimo sistemos				
Plaškių	✓		✓	Įtraukta į rezervą
Viešvilės	✓		✓	Įtraukta į rezervą
Vištyčio			✓	Įtraukta į rezervą
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Valstybės sienos apsaugos tarnybos duomenis				

16. Jei pavyktų šias 6 stebėjimo sistemas atnaujinti pagal suplanuotus projektų įgyvendinimo grafikus, nurodytus Centrinei projektų valdymo agentūrai pateiktame projekto įgyvendinimo plane arba EK pateiktoje paraiškoje, vis tiek tam tikrą laiką (nuo 7 mėn. iki 1 m. ir 3 mėn.) pasienio užkardų sienų stebėsenai vykdyti būtų naudojamos ilgiau nei 7 metus neatnaujintos stebėjimo sistemos (5 priedas, 28 psl.).
17. Likusioms 4 stebėjimo sistemoms, įdiegtoms arba atnaujintoms 2017–2018 m., finansavimas nėra skirtas. Siekiant užtikrinti sienos stebėjimą ne rečiau nei kas 7 metus atnaujintomis stebėjimo sistemomis, Rociškių pasienio užkardoje 2023 m. rugsėjo mėn. turėjo prasidėti sistemų atnaujinimo darbai, Viešvilės pasienio užkardoje 2023 m. spalio mėn. turėjo prasidėti viešųjų pirkimų procedūros, o Vištyčio ir Plaškių pasienio užkardose viešųjų pirkimų procedūros turėtų prasidėti atitinkamai 2024 m. kovo ir balandžio mėnesiais.
18. Iki 2025 m. turėtų būti atnaujinta 10 iš 25 (40 proc.) stebėjimo sistemų, tačiau finansavimas užtikrintas šešioms. Iki 2030 m. turėtų būti atnaujinta dar 15 stebėjimo sistemų, tačiau numatytas tik dviejų – Kybartų ir Kenos pasienio užkardose – finansavimas, bet nepakankamas. Stebint valstybės sieną neatnaujintomis stebėjimo sistemomis, kai kurie sistemų elementai gali prarasti dalį savo funkcionalumo ir dėl to rizikuojama neužtikrinti stebėjimo 24/7 režimu. Rizikai suvaldyti gali tekti papildomai panaudoti kitas priemones ir išteklius (dažnesnis patruliuavimas, turimų sienos stebėjimo priemonių panaudojimas).

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

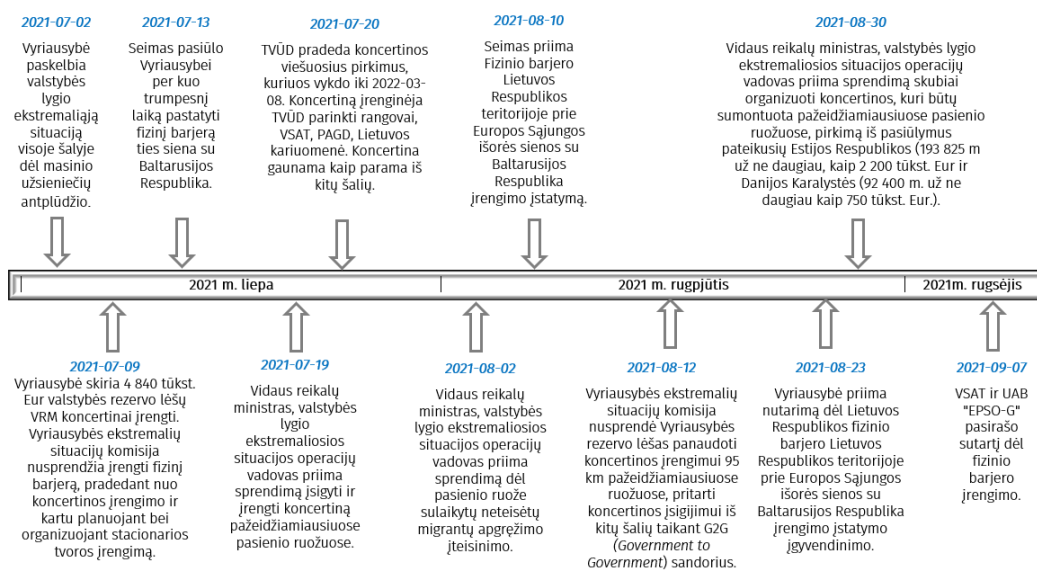
<...>

NEJSLAPTINTA

3. PAŽEIDŽIAMIAUSIUOSE PASIENIO RuoŽuose FIZINIS BARJERAS ĮRENGTAS 3 MĖNESIAIS GREIČIAU NEI LIKUSIUOSE

65. Lietuvoje 2021 m. vasarą susidūrus su masiniu neteisėtos migracijos antplūdžiu paskelbta ekstremali situacija²² ir priimti sprendimai įrengti fizinį barjerą prie valstybės sienos su Baltarusijos Respublika (4 pav.).

4 pav. Priimti sprendimai, susiję su fizinio barjero prie valstybės sienos su Baltarusijos Respublika įrengimu

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal teisės aktų, Vidaus reikalų ministerijos ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos pateiktus duomenis

66. Seimas, siekdamas likviduoti susidariusią ekstremaliąją situaciją dėl trečiųjų valstybių organizuojamo masinio asmenų iš trečiųjų šalių antplūdžio, priėmė fizinio barjero įrengimo įstatymą²³, o Vyriausybė – jį įgyvendinantį nutarimą²⁴. Vyriausybė įgaliojo VSAT atstovauti Lietuvos Respublikos valstybei, kaip užsakovei, įgyvendinant fizinio barjero įrengimo projektą, o UAB „EPSO-G“ paskyrė projekto vykdytoju²⁵. Nutarta fizinį barjerą įrengti 508 km ruože iki 2022-09-01, projekto įgyvendinimui skirti VRM 152 mln. Eur valstybės vardu pasiskolintų lėšų²⁶. Vyriausybės nutarimu²⁷ sudaryta tarpinstitucinė projekto priežiūros komisija, kuri prižiūrėjo

²² Vyriausybės 2021-07-02 nutarimas Nr. 517 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo ir valstybės lygio ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo paskyrimo“.

²³ Fizinio barjero Lietuvos Respublikos teritorijoje prie Europos Sąjungos išorės sienos su Baltarusijos Respublika įrengimo įstatymas, 2021-08-10 Nr. XIV-513.

²⁴ Vyriausybės 2021-08-23 nutarimas Nr. 680 „Dėl Lietuvos Respublikos fizinio barjero Lietuvos Respublikos teritorijoje prie Europos Sąjungos išorės sienos su Baltarusijos Respublika įrengimo įstatymo įgyvendinimo“.

²⁵ Ten pat, 4 ir 5 p.

²⁶ Ten pat, 2.1, 2.2 ir 2.4 p.

²⁷ Ten pat, 10 p.

projekto įgyvendinimo procesą, stebėjo jo įgyvendinimo eigą, nagrinėjo su projektu susijusią informaciją²⁸ ir atliko kitas užduotis, nustatytas Vyriausybės nutarime²⁹.

67. Vyriausybės nutarime nustatyta, kad visi su projekto įgyvendinimu susiję sprendimai turi būti priimami neatidėliojant, o klausimai sprendžiami skubos tvarka³⁰. Siekiant kuo greičiau įrengti fizinį barjerą pasienio ruožuose, kuriuose fiksuoti didžiausi migracijos srautai, projektas vykdytas dviem etapais. Pirmu etapu fizinis barjeras įrengtas ypatingos skubos tvarka pažeidžiamiausiuose ruožuose, o antru – likusiuose pasienio ruožuose.
68. Vertinome, ar fizinio barjero įrengimo projekto pirmo etapo metu dėl skubos taikytos neskelbiamų derybų su vienu tiekėju procedūros padėjo greičiau jį įrengti pažeidžiamiausiuose ruožuose, ar dėl to darbai buvo atlikti brangiau ir kiek brangiau, lyginant su antru projekto etapu.
69. Nustatėme, kad, pirmame etape pritaikius paprastesnes viešųjų pirkimų procedūras, kurioms pritarė projekto priežiūros komisija³¹, fizinio barjero įrengimo darbai pradėti 2,5 mėn. greičiau, nei antrame, pritaikius neskelbiamas derybas su keliais tiekėjais. Pirmame etape viešųjų pirkimų procedūros atliktos per 6 dienas be konkurencijos pasirinkus vieną rangovą UAB „Tetas“, motyvuojant, kad jis yra pajėgus laiku ir kokybiškai atlikti numatytus darbus, nereikia atlikti patikros nacionalinio saugumo interesams, turi reikiamą kvalifikaciją, yra kontroliuojamas projekto vykdytojo UAB „EPSO-G“³². Siekiant, kad UAB „Tetas“ negautų išskirtinės ekonominės naudos, dėl to, jog buvo pasirinktas be konkurencijos, į sutarties kainą nebuvo įskaičiuotas rangovo pelnas, kuris neatitinka bendrosios nereikšmingos pagalbos reikalavimų. UAB „Tetas“ gavo 196 tūkst. Eur nereikšmingos pagalbos. Antrame etape viešųjų pirkimų procedūros užtruko 81 dieną ir pasirinkti 3 rangovai iš 12 pateikusių siūlymus (10 priedas 30 psl.).
70. Pirmasis etapas atliktas 3 mėn. greičiau ir už darbus sumokėta 3,4 mln. Eur be PVM (4,1 mln. Eur su PVM) daugiau (2,8 proc. bendros projekto vertės), lyginant su kaina, kuri būtų sumokėta pritaikius vidutinius antrojo etapo analogiškų darbų įkainius. Tą galėjo lemti ne tik ypatingos skubos pirmo etapo darbai, kuriems atlikti reikėjo organizuoti medžiagų įsigijimą ir darbų vykdymą per trumpą laiką (kuo trumpesni terminai, tuo didesnė medžiagų tiekimo ir darbų kaina), bet ir sudėtingesnės pasienio ruožų gamtinės, reljefo sąlygos ir privažiavimo galimybės, bandomieji pirmo etapo darbai, kuriems rangovas turėjo parinkti darbų technologiją ir ją tobulinti darbų vykdymo eigoje.

UAB „EPSO-G“ komentaras

UAB „EPSO-G“ atstovų teigimu, skirtingų etapų ir ruožų įkainiai skyrėsi, nes sutarties objektai nebuvo identiški, reikšmingą įtaką turėjo skirtingos darbo sąlygos. Pirmojo etapo įkainius palyginus su antrojo etapo 3-ios dalies (kuri sudėtingumu panašiausia į pirmąjį etapą) komerciniuose pasiūlymuose teikusių visų 5 rangovų įkainių vidurkius matyti, kad jie didesni nei UAB „Tetas“ taikyti pirmajame etape, o perskaičius pirmojo etapo darbų apimtį panaudojant šių įkainių vidurkius, pirmojo etapo darbai būtų galėję kainuoti bent 1,01 mln. Eur daugiau.

²⁸ Fizinio barjero Lietuvos Respublikos teritorijoje prie Europos Sąjungos išorės sienos su Baltarusijos Respublika įrengimo įstatymas, 2021-08-10 Nr. XIV-513, 3 str. 4 d.,

²⁹ Vyriausybės 2021-08-23 nutarimas Nr. 680 „Dėl Lietuvos Respublikos fizinio barjero Lietuvos Respublikos teritorijoje prie Europos Sąjungos išorės sienos su Baltarusijos Respublika įrengimo įstatymo įgyvendinimo“, 13 p.

³⁰ Ten pat, 3 p.

³¹ Fizinio barjero Lietuvos Respublikos teritorijoje prie Europos Sąjungos išorės sienos su Baltarusijos Respublika įrengimo projekto priežiūros komisijos 2021-09-04 posėdžio protokolas.

³² UAB „EPSO-G“ viešųjų pirkimų komisijos 2021-09-09 posėdžio protokolas Nr. PER-21-171, priedas Nr. 1.

71. Antrojo etapo trečios dalies rangos darbams, kuri UAB „EPSO-G“ teigimu, sudėtingumu panašiausia į pirmąjį etapą, atrinktas UAB „Tetas“. Už darbus pirmame etape sumokėta 2,8 mln. Eur be PVM (3,4 mln. Eur su PVM) daugiau, lyginant su kaina, kuri būtų sumokėta panaudojant pirmojo etapo darbų apimtims antrojo etapo trečios dalies laimėtojo UAB „Tetas“ įkainius.
72. Pirmo etapo darbai baigti 2 mėn. vėliau, nei numatyta sutartyje (10 priedas 30 psl.). Iki jos pabaigos termino nebuvo atlikta 18,9 proc. visų pagal sutartį atliktų darbų vertės. Antro etapo darbai taip pat vėlavo ir buvo baigti 2022-09-30. Pagal Vyriausybės nutarimą projektas turėjo būti įgyvendintas iki 2022-09-01, tačiau iki šio termino nebuvo atlikta projekto pradžioje suderintų darbų, kurių vertė sudarė 3,1 proc. visų pirmo ir antro etapų atliktų darbų vertės. Projektas baigtas įgyvendinti 2022-12-29, nes, pradėjus gadinti fizinį barjerą, projekto priežiūros komisija 2022-10-21 priėmė sprendimą³³ sustiprinti praėjimo vartelius ir įsigyti atsargines medžiagas, reikalingas barjerui pataisyti.
73. Fizinis barjeras buvo įrengiamas ne tik UAB „EPSO-G“ vykdamas projektą, bet ir VRM bei jos įstaigoms organizuojant jo įrengimą. Iš viso prie valstybės sienos su Baltarusijos Respublika įrengta apie 506 km koncertinos (iš jų 355 km pagal 3+2+1 schemą), 454 km tvoros ir patobulinta apie 76 km senos tvoros (14 lentelė). Fiziniam barjerui įrengti panaudota 150 mln. Eur (15 lentelė), gauta paramos iš užsienio valstybių už 2,0 mln. Eur.

14 lentelė. 2021–2022 m. įrengto fizinio barjero kiekiai, km

Atliktų darbų pavadinimas	UAB „EPSO-G“ vykdytas projekto metu įrengtas fizinis barjeras, km			Fizinis barjeras, įrengtas organizuojant VRM ir jos įstaigoms, km	Iš viso
	Pirmas etapas	Antras etapas	Iš viso		
Koncertinos pagal 3+2+1 schemą įrengimas	85,3	187,7	273,0	81,8	354,8
Koncertinos (1 vijos) įrengimas	31,9	119,0	150,9		150,9
Tvoros įrengimas	102,6	347,1	449,7	4,3	454,0
Senos tvoros patobulinimas	7,3	68,6	75,9		75,9

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir UAB „EPSO-G“ duomenis

15 lentelė. Fizinio barjero įrengimui panaudotos lėšos, mln. Eur

Panaudotų lėšų paskirtis	Suma, mln. Eur
VRM ir jos pavaldžių įstaigų organizuotas koncertinos įrengimas	5
UAB „EPSO-G“ vykdytas fizinio barjero įrengimo projektas:	145
<i>Pirmas projekto etapas</i>	36,3
<i>Antras projekto etapas</i>	104,3
<i>Papildomos medžiagos ir praėjimo vartelių stiprinimo darbai</i>	2,8
<i>Projekto vykdytojo administravimo išlaidos</i>	1,6
Iš viso panaudota lėšų fiziniam barjerui įrengti	150

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Vidaus reikalų ministerijos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir UAB „EPSO-G“ duomenis

³³ Fizinio barjero Lietuvos Respublikos teritorijoje prie Europos Sąjungos išorės sienos su Baltarusijos Respublika įrengimo projekto priežiūros komisijos posėdžio 2022-10-21 protokolas.

74. VRM organizuojant fizinio barjero įrengimą, koncertina iš Estijos ir Danijos vyriausybių buvo įsigyta netaikant viešųjų pirkimų ar kitais teisės aktais numatytų procedūrų. Visi kiti jos kiekiai buvo perkami kaip civilinės paskirties visiems laisvai prieinama įsigyti prekė pagal Viešųjų pirkimų įstatymą³⁴, bet perkant iš Estijos ir Danijos buvo priimtas sprendimas ją priskirti specialiai sukurtai karinei įrangai, kuri įsigijama taikant Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymą. Koncertiną priskyrus karinei įrangai, jos įsigijimas iš Estijos ir Danijos gynybos ministerijų susietas su dviejų Vyriausybių organizuojamais pirkimais, vadinamaisiais *Government to Government* arba G2G sandoriais³⁵. Šių sandorių taikymui pritarė Vyriausybės ekstremalių situacijų komisija³⁶.
75. Tokie G2G sandoriai Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatyme ar kitame įstatyme nenumatyti, nes juos numatančios ES teisės³⁷ nuostatos į Lietuvos Respublikos teisę iki šiol neperkeltos. Auditoriams nebuvo pateikta informacija, kad prieš sudarant sutartis taikytos tiekėjų konkurenciją užtikrinančios procedūros, numatytos Dviejų Vyriausybių organizuojamų gynybos ir saugumo srityje sutarčių sudarymo gairėse.³⁸
76. Koncertina iš Danijos ir Estijos vyriausybių buvo perkama paaiškėjus, kad jos reikia daugiau ir greičiau, nei gali pasiūlyti Lietuvos rinkos tiekėjai, bet už ją sumokant 2–4 kartus didesnius įkainius (11–12 Eur/m), palyginus su tuo pačiu metu mažesniais kiekiais pirktą koncertina Lietuvos rinkoje (3–5 Eur/m su PVM). Danijos ir Estijos vyriausybėms už koncertiną iš viso sumokėta 2,9 mln. Eur. Pagal paklausimus ES šalims nustačius, kad reikiamą kiekį koncertinos gali pasiūlyti Danijos gynybos ministerija ir Estijos Respublikos gynybos ministerija, buvo ieškoma sprendimų, kaip iš šių dviejų valstybių jos įsigyti.

Vidaus reikalų ministerijos komentaras dėl koncertinos įsigijimo

Vidaus reikalų ministerijai organizuojant fizinio barjero įrengimą pažeidžiamiausiuose ruožuose, buvo panaudota parama, gauta iš Čekijos, Estijos, Slovakijos, Slovėnijos, Turkijos, Ukrainos, Vengrijos. Vis dar trūkstant priemonių, koncertiną iš Estijos ir Danijos vyriausybių buvo įsigyta netaikant viešųjų pirkimų ar kitais teisės aktais numatytų procedūrų.

77. Kadangi ES direktyvoje³⁹ numatomų G2G sandorių sudarymo sąlygos ir procedūros nacionalinėje teisėje nenumatytos, išlieka rizika, kad ir ateityje iškilus tokių sandorių, kai prireiks iš kitų valstybių G2G sandoriais greitai įsigyti šalies gynybai ir saugumui reikalingų prekių, bus eikvojamas laikas svarstymams dėl tokių sandorių sudarymo galimybių, jų teisinio pagrindo paieškų, dėl ko gali būti priimami teisės aktais nepagrįsti sprendimai ir netaikomos tinkamą rinkos dalyvių konkurenciją užtikrinančios ES teisėje numatytos procedūros.

³⁴ Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (www.cvpp.lt) nurodyti pirkimai Nr. 556931, Nr. 567757, Nr. 568895, Nr. 568825, Nr. 569806 ir Nr. 570330.

³⁵ EK pranešimas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/81/EB 13 straipsnio f punkto taikymo (2016/C 450/01).

³⁶ Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos 2021-08-12 posėdžio protokolas, 3 klausimas.

³⁷ Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2009/81/EB 2009-07-13 Dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičianti direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB ir Europos Komisijos Pranešimas Dviejų Vyriausybių organizuojamų gynybos ir saugumo srityje sutarčių sudarymo gairės (Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/81/EB 13 straipsnio f punktas) (2016/C 450/01).

³⁸ EK pranešimas – Dviejų Vyriausybių organizuojamų gynybos ir saugumo srityje sutarčių sudarymo gairės (Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/81/EB 13 straipsnio f punktas) (2016/C 450/01).

³⁹ Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2009/81/EB 2009-07-13 dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičianti direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

NEJSLAPTINTA

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija/įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
1-asis pagrindinis audito rezultatas Ateityje rizikuojama neužtikrinti nepatraukiamos ES išorės sienos Lietuvoje stebėsenos stebėjimo sistemomis	Vidutinės svarbos					
	1. Siekiant sudaryti prielaidas ES išorės sienos Lietuvoje stebėjimui 24/7 režimu užtikrinti, rekomenduojame suplanuoti visus veiksmus ir reikiamą finansavimą Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programos rezultato rodikliui „ES išorės sienos (Lietuvos Respublikos dalies), stebimos taikant modernias sienos stebėjimo technologijas, dalis, 100 proc.“ išlaikyti iki 2030 m.	Suplanuoti veiksmai ir reikiamas finansavimas visų stebėjimo sistemų atnaujinimui.	6	25	Vidaus ministerija reikalų	2025 metai
	1.1. Parengti ir patvirtinti visos apimties Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programos pažangos priemonės „Stiprinti ES išorės sienos ir neteisėtos migracijos kontrolės pajėgumus ir gebėjimus“ aprašą.	ES išorės siena stebima taikant modernias (atnaujintas ne rečiau kaip kas 7 metus) sienos stebėjimo sistemas.	100 proc.	100 proc.	Vidaus ministerija reikalų	2025 metai
				Vidaus ministerija reikalų	2025 m. II ketv.	

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

NEJSLAPTINTA

* Detalūs pokyčių vertinimo rodiklių duomenys pateikti 2 priede „Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys“.

** Priemonės ir terminus joms įgyvendinti, pokyčiui pasiekti ir rodikliams pamatuoti pateikė Vidaus reikalų ministerija.

*** Rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos metu gali būti tikslinamos arba keičiamos rekomendacijų įgyvendinimo plane nurodytos priemonės ar pokyčių vertinimo rodikliai Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo nustatyta tvarka. Aktualus priemonių ir pokyčių vertinimo rodiklių sąrašas yra pateikiamas Valstybės kontrolės atviruose duomenyse adresu www.valstybeskontrolė.lt.

Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie priemonių įgyvendinimą ir kai kurių rodiklių reikšmes plane nustatytais terminais:

VRM Viešojo saugumo politikos grupės patarėja Gabija Tamulevičienė, Gabija.Tamuleviciene@vrm.lt, tel. +370 5271 224VSAT Ekonomikos, strateginio planavimo ir apskaitos valdybos Veiklos ir biudžeto planavimo skyriaus vedėja Ilona Čepelionienė, ilona.cepelioniene@vsat.vrm.lt, tel. 8 707 48127

Atitikties audito departamento vadovė

Emilija Jasaitienė

Atitikties audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė-audito grupės vadovė

Augustė Purlienė

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Valstybės sienos apsaugos
stiprinimas“
1 priedas

Santrumpos ir sąvokos

EK – Europos Komisija

ES išorės siena – pagal Reglamentą (ES) 2016/399 valstybių narių sausumos sienos, įskaitant upių, ežerų bei jūrų sienas ir jų oro uostus, upių uostus, jūrų uostus bei ežerų uostus, jei tai nėra vidaus sienos

Koncertina – spiralės formos aštrių briaunų viela

NIJ – Jungtinių Amerikos Valstijų Nacionalinis teisingumo institutas

OSJL – Lietuvos kariuomenės vado 2023-03-15 įsakymu Nr. V-36RN patvirtinta VSAT organizacinės sistemos ir įrangos lentelė

Strateginio planavimo dokumentai – Strateginio valdymo įstatymo 5 str. 2 d. nustatyti planavimo dokumentai

SVP – strateginis veiklos planas

SWP – Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonė, įtraukta į Integruoto sienų valdymo fondą

TVŪD – Turto valdymo ir ūkio departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

VRM – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija

VRM darbo grupė – vidaus reikalų ministro 2022-04-14 įsakymu Nr. 1V-293 sudaryta darbo grupė parengti pasiūlymam ir gairėms dėl atsparumo galimoms grėsmėms pagal identifikuotus grėsmių scenarijus

VSAT – Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

VSAT karinis standartas – VSAT vado 2023-04-17 įsakymu Nr. (21)-1RN-2(RN) patvirtintas VSAT aprūpinimo priemonėmis, skirtomis veikti karo padėties metu, standartas.

VST – Viešojo saugumo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos.

VSŽ – valstybės sienos ženklas.

Audito apimtis ir metodai

Audito tikslas – įvertinti, ar visa ES išorės siena Lietuvoje stebima taikant modernias sienos stebėjimo technologijas, ar Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai aprūpinami priemonėmis pagal nustatytus standartus, ar pasirinktos procedūros įrengiant fizinį barjerą padėjo jį greičiau įrengti.

Audito objektas – valstybės sienos apsaugos stiprinimas.

Audito sritys – stebėjimo sistemos, pareigūnų aprūpinimas priemonėmis ir fizinis barjeras.

Audituojami subjektai – Vidaus reikalų ministerija, Valstybės sienos apsaugos tarnyba ir UAB „EPSO-G“.

Audituojami laikotarpiai: stebėjimo sistemų srityje – 2017–2023 m., pareigūnų aprūpinimo srityje – 2022–2023 m., fizinio barjero srityje – 2021–2022 m.

Auditas atliktas:

- ✓ pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁴⁰;
- ✓ siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad visa ES išorės siena Lietuvoje stebima taikant modernias sienos stebėjimo technologijas ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai aprūpinami priemonėmis pagal nustatytus standartus. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų bei to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) operacijų ir sudarytų sandorių.

⁴⁰ 4000-asis TAAIS „Atitikties audito standartas“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2024-01-25).

Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Audito kriterijai ir jų šaltiniai	Atliktos audito procedūros ir taikyti duomenų rinkimo bei vertinimo metodai
1. Ateityje rizikuojama neužtikrinti nepertraukiamos ES išorės sienos Lietuvoje stebėsenos stebėjimo sistemomis	X	X
1.1. Sienos stebėjimo sistemos šalyje įdiegtos ties visa ES išorės siena	<p><u>Audito kriterijus:</u> Sienos stebėjimo sistemos įdiegtos ties visa ES išorės siena (LR dalies).</p> <p><u>Audito kriterijaus šaltiniai:</u></p> <p>Vienas iš ES išorės sienos apsaugos, migracijos procesų valdymo užtikrinimo uždavinių – <...> prioriteto tvarka įgyvendinti visos Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos modernizavimą, ypatingą dėmesį skiriant pažangių techninių sienos stebėjimo priemonių diegimui <...>. (Seimo 2022-05-28 nutarimu Nr. IX-907 (2021-12-16 nutarimo Nr. XIV-795 redakcija) patvirtintos Nacionalinio saugumo strategijos 39.1 p.).</p> <p>07-018-10-06 Pažangos uždavinys: Padidinti ES išorės sienos kontrolės veiksmingumą ir sustiprinti neteisėtos migracijos prevenciją ir kontrolę (NPP 10.6). 07-018-10-06-01 Pažangos priemonė: Stiprinti ES išorės sienos ir neteisėtos migracijos kontrolės pajėgumus ir gebėjimus. Stebėsenos rodiklis: R-07-018-10-06-01-01 ES išorės sienos (Lietuvos dalies), stebimos taikant modernias sienos stebėjimo technologijas, dalis, proc., jo siektina reikšmė 2023 m. – 100 proc. (vidaus reikalų ministro 2023-01-13 įsakymu Nr. 1V-19 patvirtintas Vidaus reikalų ministrui pavestų valdymo sričių 2023–2025 metų strateginis veiklos planas su vėlesniais pakeitimais).</p> <p>2023 m. pradžioje modernios sienos stebėjimo sistemos baigtos diegti visame ES išorės sienos (Lietuvos Respublikos dalies) ruože (Seimo 2023-06-22 nutarimu Nr. XIV-2088 patvirtintos Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programos 14.2 p.).</p>	<p><u>Dokumentų peržiūra:</u> Analizavome visų stebėjimo sistemų įdiegimo, atnaujinimo sutartis, tikrinome, ar šiose sutartyse nurodyti stebėjimo sistemų padengiami pasienio ruožų ilgai atitinka pasienio užkardų saugomus valstybės sienos ilgius, patvirtintus VSAT vado įsakymu. Analizavome, ar visos stebėjimo sistemos priduotos.</p> <p><u>Fizinė apžiūra:</u> Atsirinkome 7 pasienio užkardas, saugančias 420,74 km, arba 39,2 proc. ES išorės sienos Lietuvoje. Vykome į pasienio užkardas arba į VSAT monitoringo centrą ir patikrinome, ar atsirinktose pasienio užkardose stebėjimo sistemomis stebimas 181 km valstybės sienos. Patikrinta, ar stebėjimo sistemos įrengtos, ar jos veikia, ar pagal GIS žemėlapij visa pasienio užkardos saugoma valstybės siena padengta stacionariomis stebėjimo kameromis, bokštais ir/ar azūrinėmis konstrukcijomis, ar vaizdo kameromis stebima valstybės sienos linija, ar vaizdo kamerų vaizdai persidengia.</p> <p><u>Pokalbiai su:</u> VSAT atstovais.</p>
1.2. Nesuplanuotas 19 iš 25 sienos stebėjimo sistemų atnaujinimas iki 2030 metų	<p><u>Audito kriterijus:</u> Strateginio planavimo dokumentuose suplanuotas sienų stebėjimo sistemų atnaujinimas ne rečiau, kaip kas 7 metus.</p> <p><u>Audito kriterijaus šaltiniai:</u></p>	<p><u>Dokumentų peržiūra:</u> Nagrinėjome Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programą, pažangos priemonės Nr. 07-018-10-06-01 „Stiprinti ES išorės sienos ir neteisėtos migracijos kontrolės pajėgumus ir gebėjimus“ aprašą ir jo pagrindimą. Analizavome, ar šiuose strateginio planavimo dokumentuose suplanuotas visų stebėjimo sistemų atnaujinimas 25 pasienio užkardose iki 2030 m. Nagrinėjome SVWP 2021–2027 metų programą, VRM 2023-09-07 pateiktą paraišką EK siekiant gauti finansavimą stebėjimo sistemų atnaujinimui, VSAT 2023 m. pateiktus projekto įgyvendinimo planus VŠĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai, siekiant įgyvendinti stebėjimo sistemų atnaujinimo projektą.</p>
1.3. Sienos stebėjimo sistemų atnaujinimas vėluoja	<p>Siekiant užtikrinti tinkamą sienos stebėjimo sistemų funkcionalumą, jos turi būti reguliariai (kas 5–7 metus) atnaujinamos (Seimo 2023-06-22 nutarimu Nr. XIV-2088 patvirtintos Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programos 14.2 p.).</p> <p>Pažangos priemonės „Stiprinti ES išorės sienos ir neteisėtos migracijos kontrolės pajėgumus ir gebėjimus“ rezultato rodiklio „ES išorės sienos (Lietuvos Respublikos dalies), stebimos taikant modernias sienos stebėjimo technologijas, dalis, proc.“ reikšmė 2030 m. – 100 proc. Skaičiuojant šio rodiklio reikšmę, vertinami sienos stebėjimo sistemų įdiegimo ir atnaujinimo procesai (siekiant užtikrinti sistemų tinkamą funkcionalumą, sistemos turi būti atnaujinamos kas 5–7 metus) (Seimo 2023-06-22 nutarimu Nr. XIV-2088 patvirtintos Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programos II skyrius, 2 rodiklis, 3 pastaba).</p> <p>Sienos stebėjimo sistemoms taikomas 7 m. nusidėvėjimo normatyvas (VSAT vado 2023-02-24 įsakymo Nr. 4-74 6.2.4 p.).</p>	<p><u>Duomenų analizė:</u> Analizavome suplanuotus stebėjimo sistemų atnaujinimo projektų įgyvendinimo grafikus ir įvertinę, kiek pagal juos planuojama laiko skirti viešųjų pirkimų procedūrų vykdymui bei atnaujinimo darbų vykdymui, nustatėme, kada stebėjimo sistemos turėtų būti atnaujintos, siekiant sienos stebėjimui naudoti ne senesnes, nei 7 metų stebėjimo sistemas.</p> <p><u>Pokalbiai su:</u> VRM ir VSAT atstovais.</p>

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Audito kriterijai ir jų šaltiniai	Atliktos audito procedūros ir taikyti duomenų rinkimo bei vertinimo metodai
	<p>Plėtos programos pažangos priemonės aprašas ir pažangos priemonės pagrindimas rengiami visoms pažangos priemonės veikloms (visos apimties), tačiau išimtiniais atvejais gali būti tvirtinami tik daliai pažangos priemonės veiklų (ne visos apimties), išimtį pagrindžiant pažangos priemonės pagrindime (Vyriausybės 2021-04-28 nutarimu Nr. 292 patvirtintos Strateginio valdymo metodikos 90 p.).</p>	
RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS <...>		
NEJSLAPTINTA		
<p>3. Pažeidžiamiausiuose pasienio ruožuose fizinis barjeras įrengtas 3 mėnesiais greičiau, nei likusiuose</p>	<p><u>Vertinimo klausimas:</u> Ar procedūros, taikytos fizinio barjero įrengimo projekto I etapo metu, padėjo greičiau jį įrengti pažeidžiamiausiuose Lietuvos pasienio su Baltarusijos Respublika ruožuose?</p> <hr/> <p><u>Vertinimo klausimas:</u> Ar fizinio barjero įrengimo projekto pirmas etapas kainavo brangiau dėl skubos?</p> <hr/> <p><u>Vertinimo klausimas:</u> Kiek papildomai kainavo greitesnis fizinio barjero įrengimas (pirmas etapas)?</p>	<p><u>Dokumentų peržiūra:</u> Nagrinėjome Seimo, Vyriausybės, vidaus reikalų ministro, valstybės lygio ekstremalios situacijos operacijų vadovo, VRM, VSAT priimtus sprendimus, susijusius su fizinio barjero įrengimu, VSAT ir UAB „EPSO-G“ sutartis dėl fizinio barjero įrengimo, fizinio barjero įrengimo projekto darbų viešųjų pirkimų dokumentus, fizinio barjero statybos rangos sutartis ir papildomus susitarimus, darbų vykdymo grafikus, statybos darbų žurnalus, tarpinius ir galutinius darbų atlikimo aktus, fizinio barjero įrengimo darbų užbaigimo aktą, UAB „EPSO-G“ ir UAB „Tetas“ susitarimus dėl delpinigių sumažinimo ir jų sumažinimą pagrindžiančių aplinkybių įrodančius dokumentus, UAB „Tetas“ vykdytų pirmo etapo darbų išlaidų atitikimo rangos sutarties sąlygoms patikrinimo vidaus audito ataskaitą.</p> <p><u>Duomenų analizė:</u> Analizavome, kiek laiko truko viešųjų pirkimų procedūros, kada pradėti rangos darbai (išskiriant koncertinos, tvoros ir senos tvoros patobulinimo darbus), kiek jie truko ir kada baigti, palygindami fizinio barjero įrengimo projekto pirmą ir antrą etapus.</p> <p><u>Perskaičiavimas:</u> Perskaičiavome pirmo etapo delpinigių.</p> <p><u>Pokalbiai su:</u> VSAT ir UAB „EPSO-G“ atstovais.</p> <hr/> <p><u>Dokumentų peržiūra:</u> Nagrinėjome fizinio barjero statybos rangos sutartis ir papildomus susitarimus, statybos darbų žurnalus, tarpinius ir galutinius darbų atlikimo aktus.</p> <p><u>Duomenų analizė:</u> Analizavome pirmo etapo kainą, ją lygindami su antruoju etapu: pirmo etapo atliktus darbų kiekius padauginome iš antro etapo 4 rangovų vidutinių darbų įkainių ir gautą kainą palyginome su faktiškai sumokėta pirmo etapo kaina.</p> <p><u>Pokalbiai su:</u> UAB „EPSO-G“ atstovais.</p>

Valstybinio audito ataskaitos
 „Valstybės sienos apsaugos stiprinimas“
 3 priedas

Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys

Rodiklis	Suplanuoti veiksmai ir reikiamas finansavimas visų stebėjimo sistemų atnaujinimui	ES išorės siena stebima taikant modernias (atnaujintas ne rečiau kaip kas 7 metus) sienos stebėjimo sistemas
Matavimo vienetas	Vnt.	Proc.
Pradinė reikšmė	6	100
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2023 m.	2023 m.
Siektina reikšmė	25	100
Tolerancijos ribos	Gera	23-25
	Vidutiniškai	19-22
	Blogai	<19
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2025 m.	2025 m.
Periodinės reikšmės fiksavimo data	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	Pažangos priemonės Nr. 07-018-10-06-01 „Stiprinti ES išorės sienos ir neteisėtos migracijos kontrolės pajėgumus ir gebėjimus“ aprašas ir jos pagrindimas	VRM duomenys apie pažangos priemonės Nr. 07-018-10-06-01 „Stiprinti ES išorės sienos ir neteisėtos migracijos kontrolės pajėgumus ir gebėjimus“ įgyvendinimą ir VSAT informacija apie atnaujintas stebėjimo sistemas
Detalus skaičiavimo / vertinimo aprašymas	Vertinama, kiek sienos stebėjimo sistemų suplanuota atnaujinti	Vertinama, kiek km ES išorės sienos stebima naudojant atnaujintas sienos stebėjimo sistemas

Valstybinio audito ataskaitos
„Valstybės sienos apsaugos
stiprinimas“
4 priedas

Sienos stebėjimo sistemų įdiegimo pažanga 2004-2023 m., km

Metai	Pasienio užkardos pavadinimas (įdiegti km)	Atitinkamais metais įdiegtomis stebėjimo sistemomis stebima		Iš viso stebėjimo sistemomis stebima			
		ES išorės siena, km	Visos ES išorės sienos dalis, proc.	ES išorės siena, km	Visos ES išorės sienos dalis, proc.	Siena su Baltarusijos Respublika, km	Sienos su Baltarusijos Respublika dalis, proc.
2004	Kenos (1,5), Kybartų (1,9)	3,4	0,3	3,4	0,3	1,5	0,22
2005			0,0	3,4	0,3	1,5	0,22
2006	Tribonių (27)	27	2,5	30,4	2,8	28,5	4,2
2007	Bardinų (28,84), Neringos (119,65 jūra)	148,49	13,8	178,89	16,7	28,5	4,2
2008			0,0	178,89	16,7	28,5	4,2
2009			0,0	178,89	16,7	28,5	4,2
2010	Viešvilės (30,62)	30,62	2,9	209,51	19,5	28,5	4,2
2011	Plaškių (25,98)	25,98	2,4	235,49	21,9	28,5	4,2
2012			0,0	235,49	21,9	28,5	4,2
2013	Vileikių (25,1)	25,1	2,3	260,59	24,3	28,5	4,2
2014	Padvarionių (33,1), Lavoriškių (22,08), dalies G.Žagunio (11,86)	67,04	6,2	327,63	30,5	95,54	14,07
2015	Kapčiamiesčio (6)	6	0,6	333,63	31,1	101,54	14,96
2016			0,0	333,63	31,1	101,54	14,96
2017	Tribonių (13,93), Švenčionių (44,26), Pavoverės (40,13), Purvėnų (35,61), Druskininkų (19,51), Rociškių (22,44)	175,88	16,4	509,51	47,5	254,98	37,56
2018	Vištyčio (34,39)	34,39	3,2	543,9	50,7	254,98	37,56
2019	Kybartų (36,61)	36,61	3,4	580,51	54,1	254,98	37,56
2020	Kenos (7,2), Neringos (20,11), K. Naumiesčio (24,09), Šilgalių (24,81)	76,21	7,1	656,72	61,2	262,18	38,62
2021	G. Žagunio (99,92)	99,92	9,3	756,64	70,5	362,10	53,34
2022	Kapčiamiesčio (51,27), A. Barausko (65,6), Kabelių (45,01), Adutiškio (48,41)	210,29	19,6	966,93	90,1	572,39	84,32
2023	Tverėčiaus (52,45), Puškų (53,98)	106,43	9,9	1073,36	100,0	678,82	100,0

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Valstybės sienos apsaugos tarnybos duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
„Valstybės sienos apsaugos stiprinimas“
5 priedas

Sienos stebėjimo sistemų nusidėvėjimo ir atnaujinimų terminai pagal planuojamus projektų įgyvendinimo grafikus

Rinktinė	Pasienio užkarda	Stebimas ES išorės sienos ilgis, km	Stebėjimo sistemos įdiegimo arba paskutinio atnaujinimo perdavimo priėmimo akto data	Stebėjimo sistemos nusidėvėjimo terminas*	Siekiant užtikrinti sienos stebėjimą nenusidėvėjusia stebėjimo sistema, jos atnaujinimo viešųjų pirkimo procedūros turėtų prasidėti **	Siekiant užtikrinti sienos stebėjimą nenusidėvėjusia stebėjimo sistema, jos atnaujinimo darbai turėtų prasidėti **	Stebėjimo sistemos atnaujinimo terminas pagal planuojamus projektų įgyvendinimo grafikus***	Kiek laiko sienos stebėjimui bus naudojama nusidėvėjusi stebėjimo sistema, jei ji bus atnaujinta pagal projektų įgyvendinimo grafikuose nurodytus planuojamus atnaujinimo terminus?
2017 m.								
Pagėgių	Bardinų	28,84	2017-04-03	2024-04-03	2022-08-03	2023-01-03	2025-04-30	1 m. 27 d.
	Rociškių	22,44	2017-12-20	2024-12-20	2023-04-20	2023-09-20	2026-03-31	1 m. 3 mėn. 11 d.
Varėnos	Druskininkų	19,51	2017-08-07	2024-08-07	2022-12-07	2023-05-07	2025-04-30	8 mėn. 23 d.
	Purvėnų	35,61	2017-06-16	2024-06-16	2022-10-16	2023-03-16	2025-04-30	10 mėn. 14 d.
	Tribonių	40,93	2017-09-06	2024-09-06	2023-01-06	2023-06-06	2025-04-30	7 mėn. 24 d.
Vilniaus	Pavoverės	40,13	2017-11-27	2024-11-27	2023-03-27	2023-08-27	2026-02-28	1 m. 3 mėn. 1 d.
	Švenčionių	44,26	2017-11-14	2024-11-14	2023-03-14	2023-08-14	2026-01-31	1 m. 2 mėn. 17 d.
2018 m.								
Pagėgių	Plaškių	25,98	2018-12-11	2025-12-11	2024-04-11	2024-09-11	2026-04-30	4 mėn. 19 d.
	Viešvilės	30,62	2018-06-12	2025-06-12	2023-10-12	2024-03-12	2026-05-31	11 mėn. 19 d.
	Vištyčio	34,39	2018-11-29	2025-11-29	2024-03-29	2024-08-29	2026-06-30	7 mėn. 1 d.
2019 m.								
Pagėgių	Kybartų	38,51	2019-12-31	2026-12-31	2025-04-30	2025-09-30	x	x
Vilniaus	Lavoriškių	22,08	2019-09-05	2026-09-05	2025-01-05	2025-06-05	x	x
2020 m.								
Pagėgių	Vileikių	25,10	2020-05-15	2027-05-15	2025-09-15	2026-02-15	x	x
	Kudirkos Naumiesčio	24,09	2020-12-17	2027-12-17	2026-04-17	2026-09-17	x	x
	Neringos (be jūros)	1,96	2020-12-23	2027-12-23	2026-04-23	2026-09-23	x	x
	Šilgalių	24,81	2020-12-14	2027-12-14	2026-04-14	2026-09-14	x	x
Vilniaus	Padvarionių	33,10	2020-11-27	2027-11-27	2026-03-27	2026-08-27	x	x

Rinktinė	Pasienio užkarda	Stebimas ES išorės sienos ilgis, km	Stebėjimo sistemos įdiegimo arba paskutinio atnaujinimo perdavimo priėmimo akto data	Stebėjimo sistemos nusidėvėjimo terminas*	Siekiant užtikrinti sienos stebėjimą nenusidėvėjusia stebėjimo sistema, jos atnaujinimo viešųjų pirkimo procedūros turėtų prasidėti **	Siekiant užtikrinti sienos stebėjimą nenusidėvėjusia stebėjimo sistema, jos atnaujinimo darbai turėtų prasidėti **	Stebėjimo sistemos atnaujinimo terminas pagal planuojamus projektų įgyvendinimo grafikus***	Kiek laiko sienos stebėjimui bus naudojama nusidėvėjusi stebėjimo sistema, jei ji bus atnaujinta pagal projektų įgyvendinimo grafikuose nurodytus planuojamus atnaujinimo terminus?
Kenos		8,7	2020-11-10	2027-11-10	2026-03-10	2026-08-10	x	x
2021 m.								
Varėnos	G. Žagunio	111,78	2021-12-22	2028-12-22	2027-04-22	2027-09-22	x	x
2022 m.								
Pagėgių	Neringos (jūros)	137,8	2022-03-16	2029-03-16	2027-07-16	2027-12-16	x	x
Varėnos	Kapčiamiesčio	57,27	2022-12-16	2029-12-16	2028-04-16	2028-09-16	x	x
	Kabelių	45,01	2022-12-29	2029-12-29	2028-04-29	2028-09-29	x	x
	Aleksandro Barausko	65,60	2022-12-14	2029-12-14	2028-04-14	2028-09-14	x	x
Vilniaus	Adučiškio	48,41	2022-12-22	2029-12-22	2028-04-22	2028-09-22	x	x
2023 m.								
Vilniaus	Tverečiaus	52,45	2023-03-24	2030-03-24	2028-07-24	2028-12-24	x	x
	Puškų	53,98	2023-04-03	2030-04-03	2028-08-03	2029-01-03	x	x

* SS nusidėvėjimo terminas 7 m. pagal VSAT vado 2023-02-24 įsakymu Nr. 4-74 patvirtintus VSAT ilgalaikio (materialiojo ir nematerialiojo) turto nusidėvėjimo (amortizacijos) ekonominius normatyvus, 6.2.4 p.

** Pagal 2023-09-22 (atnaujintas 2023-11-09) CPVA pateiktą projekto įgyvendinimo planą, parengtą siekiant atnaujinti Druskininkų, Tribonių, Purvėnų ir Bardinų pasienio užkardų sienos stebėjimo sistemas, ir jame pateiktą projekto įgyvendinimo grafiką (13 p.), viešųjų pirkimų procedūrų atlikimui planuojami 5 mėn., o sienos stebėjimo sistemų atnaujinimui – 15 mėn.

*** Pagal planuojamus projektų įgyvendinimo grafikus, nurodytus projekto įgyvendinimo plane, parengtame siekiant atnaujinti Druskininkų, Tribonių, Purvėnų ir Bardinų pasienio užkardų sienos stebėjimo sistemas, ir EK pateiktoje paraiškoje prašant finansavimo atnaujinti Rociškių, Pavoverės, Švenčionių, Plaškių, Viešvilės, Vištyčio pasienio užkardų sienos stebėjimo sistemas.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Valstybės sienos apsaugos tarnybos duomenis

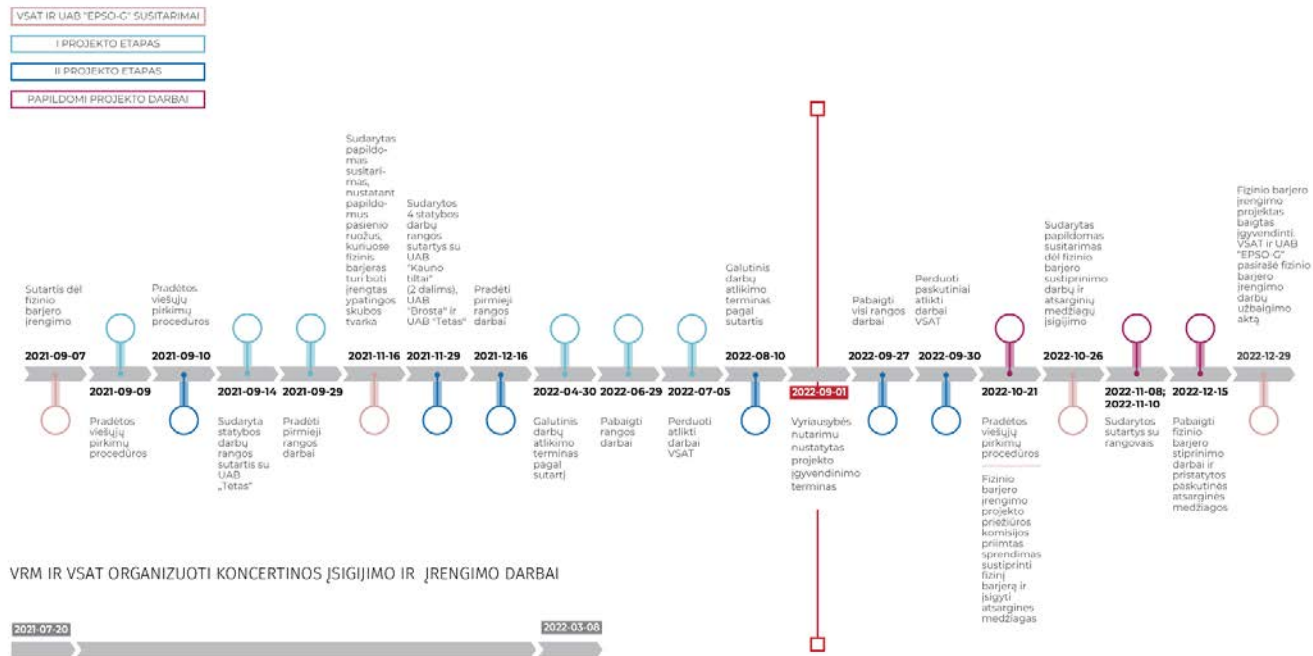
RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

NEJSLAPTINTA

Fizinio barjero įrengimas

FIZINIO BARJERO ĮRENGIMO PROJEKTO ĮGYVENDINIMAS

VSAT – Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

